

להפצת תורתו של הגהרן
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמאר
בנעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת צו - חג הסוכות תשפ"ה | גליון מס' 158 | שנה ד'

דברי תורה על פי הספד"ק "קודש הילולים"

הקרבן מכפר רק כשמקריבים אותו מתוך תשובה ונענה

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו, א-ב).

טז, ה) "תועבת ד' כל גבה לב". וזהו שאמר השי"ת למשה, שיאמר לאהרן ובניו, שיורו לבני ישראל את "תורת העולה", כלומר את פנימיות הכוונה של הקרבנות, שעיקרם הוא ענין התשובה והנענה.

ומכיון שכן, עלול האדם לחשוב שיש חסרון כיס בהקרבת הקרבן. והיינו, שיחשוב מדוע בכלל יש להביא קרבן, אם העיקר הוא התשובה והנענה, ולכן "ביותר צריך הכתוב לזרז".

פירש רש"י, "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס". ויש לדקדק, מהו החסרון כיס. עוד יש לדקדק כפל הלשון "לאמר", "וידבר ד' אל משה לאמר צו וגו' לאמר".

ונראה לתרץ, דהנה עיקר מה שהקרבן מכפר הוא על ידי שהמקריב מתעורר לתשובה שלימה, בלב נשבר ובחרטה על העבר, בנמיכות רוח ונענה. ובלאו הכי הוי "זבח רשעים תועבה" (משלי כא, כז), ועל דרך הכתוב (שם

רק קרבנותיהם של ישראל מתקבלים לדצון מפני שהם מביאים אותם בלב נשבר

זאת תורת העולה הוא העולה (ויקרא ו, ב).

מקריב עולה, שכן עולה בידו. מנחה, שכן מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר "זבחי אלקים רוח נשברה".

וזהו שאמר הקב"ה לבלעם, כי הנה משה ובני ישראל מביאים קרבנותיהם מתוך לב נשבר ומתוך ענוה, וגדלותם היא דווקא בענוותנותם. וכן כתיב, "ומשה עלה אל האלקים", כלומר שעלה ונתעלה מפני היותו "ענו מאד מכל האדם" (במדבר יב, ג). וכמו שאמרו חז"ל (נדרים נה, א) על הפסוק (במדבר כא, יח) "וממדבר מתנה וגו'", "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנה לו במתנה, שנאמר 'וממדבר מתנה'". ועל בני ישראל נאמר, "מי זאת עולה מן המדבר", שעולים ומתעלים בזכות שעושים עצמם כמדבר. ולעומתם, בלעם הרשע נתגאה ואמר על עצמו (במדבר כד, טז), "שומע אמרי א-ל ויודע דעת עליון מחזה שד-י יחזה וגו'", והרי "תועבת ד' כל גבה לב", על כן אין קרבנותיו ראויים להתקבל.

אמרו איתא במדרש (עיין תנחומא בריש פרשתנו באריכות), שבלעם הרשע ערך שבעה מזבחות (במדבר כג, ד), וכוונתו היתה כנגד שבעה המזבחות שנבנו על ידי אדם הראשון והאבות הקדושים. אמר לו הקב"ה, שאינו מקבל קרבנות אלא מבני ישראל, שנאמר "צו את אהרן ואת בניו", ולא ממנו. והטעם, כי "זאת תורת העולה", אלו משה וישראל, שעליהם אמר הכתוב (שיר השירים ח, ה) "מי זאת עולה מן המדבר", ונאמר (שמות יט, ג) "ומשה עלה אל האלקים", עכ"ל.

ונראה לפרש הרמז, דהנה עיקר מה שהקרבן מכפר הוא על ידי שהמקריב מתעורר לתשובה שלימה, בלב נשבר ובחרטה על העבר, בנמיכות רוח ונענה. ובלאו הכי הוי "זבח רשעים תועבה" (משלי כא, כז), ועל דרך הכתוב (שם טז, ה) "תועבת ד' כל גבה לב". ורק אם רוחו נכנעה, נאמר עליו (תהלים נא, ט) "זבחי אלקים רוח נשברה". ואמרו חז"ל (סוטה ה, ב), "בוא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבשעה שבית המקדש קיים, אדם

הגדה של פסח מתוך "הגדה של פסח - פרי קודש הילולים"

עד אמירת ברכת 'אשר גאלני' צריך האדם להרגיש כאילו הוא עכשיו סובל במצרים

"מגיד".

ומכיון ש"חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", לכן בעת ש"מצה ומרור מונחים לפניך", והאדם מרגיש כאילו הוא עתה נמצא במצרים וסובל מרורים והשי"ת מוציאו ממצרים, אם כן אין הוא יכול לברך עדיין, שהרי עתה נמצא הוא כביכול במצרים. ורק אחר כך, כשמגיע לגאולה ויצא ממצרים, יכול הוא לברך "אשר גאלנו וכו'".

איתא בראשונים (אבודרהם על הגדה של פסח בשם הר"ף והרשב"א, וכ"ה במאירי מגילה כא, ב ועוד) כמה טעמים אמאי אין מברכים על מצות סיפור יציאת מצרים.

ואפשר לומר, דמשום הכי אין מברכים על מצוה זו, כי הנה קי"ל ארבעה צריכים להודות ולברך ברכת הגומל (ברכות נד, ב), והם אלו שהיו בצער ובסכנה ויצאו ממנה. אך אין הם מברכים בעת הצרה, אלא אחר שיצאו ממנה.

1. מנוסח ההגדה, והרמב"ם (הל' חמץ ומצה פ"ז ה"ז) כתב, "כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים".

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."

"זאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."

שם בהקדמה

קודש הילולים ח"א עמ' ד'

הָא כְּלַחְמָא עֲנִיָּא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וַיִּכְל, כָּל דְּצָרִיךְ יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא עַבְדִּי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנִי חוֹרִין.

נזכה בקרוב בימינו לגאולה השלימה.

זהו "הא כלחמא עניא די אכלו אבהתנא במצרים", אין עני אלא בתורה ומצוות, וכך היו ישראל במצרים, ואף על פי כן נגאלו. ולפיכך, "כל דכפין", כל מי שיש לו תאוה לאכול כי הוא בריא והיינו שהוא במדרגה הראויה בתורה ומצוות, "ייתי ויכול". אבל אפילו "כל דצריך", והיינו שאינו בריא ואינו מתאוה, אלא אכילתו היא מפני ש"צריך", גם הוא "ייתי ויפסח" בדילוג מדרגות, וגם הוא יבוא ויתעלה. כי כמו בימים ההם כן בזמן הזה נזכה שכל ישראל יתעלה, ו"השתא הכא" לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין במהרה בימינו אמן.

(ד"א שו)

מטרת השעבוד והסבל במצרים היתה להכשיר את ישראל לקבלת התורה

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקֶּץ וְגו'.

ל. יא, שפירש שם רש"י "היה ממתין ומצפה מתי יבוא". וכן כאן, הקב"ה "שמר הבטחתו", כלומר היה ממתין ומצפה מתי יוכשרו כבר ישראל לקבל את התורה הקדושה. ומפני דבר זה "חישב את הקץ", והיינו שלא המעיט הקב"ה מצער הגלות יותר מידי, כדי להכשיר את ישראל לקבלת התורה.

(ד"א קסו)

הנה ידוע שאדם בריא תאב לאכול אך החולה אינו תאב, וכדכתיב (תהלים קו, יח) "כל אוכל תתעב נפשם", והוא אוכל רק מפני שצריך לכך וכדי קיום הגוף בלבד. וכן הוא בחולי הנפש, שאם יש לאדם חשק לתורה ומצוות הרי שנפשו בריאה, אך החולה בנשמתו רח"ל אין לו חשק ותאוה לכל דבר שבקדושה.

והנה בימי צאתנו מארץ מצרים, אף על פי שהיו ישראל בלא מצוות, וכמאמר הכתוב (יחזקאל טו, ז) "ואת ערום ועריה", מכל מקום נגאלו ממצרים בזכות פסח ומילה ונתקיים בהם, "ואומר לך בדמיון חיי ואומר לך בדמיון חיי" (שם פסוק ו), וכך גם אנו כיום, שאף על פי שאנו במצב של "ערום ועריה",

אמרו חז"ל (ברכות ה, א) "שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין. אלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא". וידוע שזה היה עיקר מטרת גלות מצרים, להיות "כור הברזל"³, להכשיר את ישראל לקבל את התורה הקדושה.

זהו "ברוך שומר הבטחתו", והיינו מלשון "ואביו שמר את הדבר" (בראשית

גם כשאין ישראל ראויים לישועה מושעם השייית מפאת רשנות הגוים

וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי וכו' וְהִיא שְׁעֻמָּה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ וכו'.

מפני רשעת הגוים מצילנו ד' מידים ונוקם נקמתנו מהם. וזהו שאמר, "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי". וזהו ההמשך, "והיא שעמדה לאבותינו", בגלות מצרים. "ולנו", בכל דור ודור, לקיים בשונאינו "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי", ולהושיע אותנו בתשועת עולמים.

(ד"א שנה)

הנה השי"ת דן את מצרים שהצרו לישראל על אף שעשו את גזירת ד' עליהם, כיון שמי"מ לא עשו זאת לשם שמים, אלא מתוך רשעותם ומרצונם להרע לישראל, ועל כן הענישם הקב"ה. וכן הוא בכל דור ודור, שגם כאשר ישראל אינם ראויים לישועה, אבל

לבן ביקש לבטל את יעקב אבינו מעבודת ד'

צֵא וְלִמַּד מֶה בִּקֵּשׁ לָבֶן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁפָּרְעָה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְכָּרִים וְלָבֶן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל.

שהלך לבן הקדים והתפלל (בראשית כח, כ-כא), "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול וגו' ושבתי בשלום אל בית אבי וגו'". ואכן לבסוף ניצל מעצתו של לבן, על ידי שעסק בתורה ועבודה בכל רגע פנוי.

(ד"ב רג)

"ולבן ביקש לעקור את הכל", כי בראותו שיעקב אבינו ע"ה הוא איש תם וישר וחזק באמונתו, רצה לעקור כל זאת ולעשותו איש המוני וגס. ולכן עשהו לרועה צאן, כדי שיתבטל על ידי זה מתורתו ועבודתו. אבל יעקב אבינו ע"ה היה חכם הרואה את הנולד (תמיד לב, א), ולכן לפני

דיינו שלמדנו מעלת הענוה מרד סיני

אֵלּוּ קִרְבָּנוּ לִפְנֵי הָרַם סִינִי וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה דִּינוּ.

סוה ה, א; מגילה כט, א; מדרש תהילים (בבב"ר סח, טו), נמצאנו למדים על גודל מידת הענוה וההכנעה. ואילו לא באנו להר סיני אלא ללמוד מעלה זו, דינו.

(ד"ב קנ)

יש להבין, מה התועלת במה שקרבנו לפני הר סיני בלתי קבלת התורה. אלא שמזה שנבחר הר סיני יותר משאר ההרים, מטעם שהשפיל רוחו (עין

2. ובח"א קעג חזר רבינו הגה"ק זצ"ל על רעיון זה והוסיף לפרש, "השתא הכא" במדרגה זו שעדיין אין לנו טעם, אך "לשנה הבאה בארעא דישראל", במדרגה עליונה. "השתא עבדי", שעדיין אנו משועבדים ליצר הרע, אבל "לשנה הבאה בני חורין".

3. על פי דברים ד, כ, "ואתכם לקח ד' ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה". וכ"ה במלכים א' ח, נא.

לעילוי נשמת

הרה"ח הילל הי"ד ב"ר משה דוד סופר (בן מרת היצל סופר בת רבינו הגה"ק זצ"ל) נלב"ע ביום כ"ג ניסן תש"ה

בספר דורות ישרים (להרה"ג יעקב שלום פריינד זצ"ל, ח"ב תולדות המחבר עמ' מ"ז) מסופר שר' הלל הובל ע"י הרשעים ימ"ש יחד עם בן אחותו רבי יעקב שלום פריינד לאושוויץ ומשם למחנה דכא, שם נלב"ע במחלות שהשתוללו שם. ר' יעקב שלום זצ"ל סיפר על עצמו, כי בהיותו במחנות היה מתפלל שיוזכה להגיע לקבר ישראל. כמו שדורו ר' הילל הי"ד התפלל על כך וזכה שר' יעקב שלום התעסק בקבורתו. מעניין לציין, שלימים בשנת תשס"ב, ר' יעקב שלום נלב"ע בדיוק באותו יום שנתעסק בקבורת מת מצוה.

ת נ צ ב ה

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (קודש הילולים

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר לכם, להזכירי לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..."

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.

וכך בכל דור ודור, כשבאים על האדם יסורים והוא אינו מבין על מה ולמה, קשה הדבר בעיניו מאד, אבל חייב הוא לראות את עצמו כאילו כבר יצא ממצרים, כלומר מהמיצרים שלו, ולברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, (ברכות נד, א), וזהו על סמך שיודע כי הכל לטובה ו"מפי עליון לא תצא הרעות" (איכה ג, לח).

(ח"א שח)

אפשר לבאר, כי הנה כשהיו בני ישראל במצרים לא ידעו ולא הבינו את הטובה הגדולה שתצמח להם מהיותם שם ב"כור הברזל" (עפ"י דברים ד, כ; מלכים א' ח, נא; ירמיה יא, ד), שרק ע"י היסורין נזדככו ונעשו ראויים לקבל את התורה ולהיכנס לארץ ישראל - ששניהם אינם נקנים אלא ביסורים (ברכות ה, א). ורק אחרי שזכו לכך, הבינו למפרע את הטובה הגדולה שנצמחה להם משעבוד מצרים.

שיר השירים

כנסת ישראל מבקשת לשוב למוטב ביד תוכחת הנביאים ולא ביד קשה בגזירות הגוים

יִשְׁקֵנִי מְנִשְׁקוֹת פִּיהוּ (א, ב).

איתא במדרש (ילקוט סוף רמז תתקפא; הו"ד ברש"י), "נשיקות פיהו ולא נשיקה ביד".

וזהו שאומרת כנסת ישראל לקב"ה "ישקני מנשיקות פיהו", כלומר רוצה אני לשוב בתשובה על ידי "פיהו" כלומר ביד הנביאים, ועל זה אמר המדרש "ולא נשיקה ביד" כלומר ולא על ידי "והידים ידי עשו" שבאות ח"ו כאשר אין נשמעים ל"הקול קול יעקב" והיינו הנביאים המוכיחים את ישראל.

(ח"א קצב)

הנה הנביאים שעמדו לישראל להוכיחם ולהחזירם למוטב, מכונים "פיו של הקב"ה" כביכול (על פי קהלת רבה יב, י, וע"ע רש"י שמות ז, א דנבואה הוא מלשון "ניב שפתים" והיינו פה המדבר), ואם אין ישראל שומעים לנביאים, מעמיד להן הקב"ה מלך שגזרותיו קשות (סנהדרין צו, ב) ועל ידו חוזקין ישראל למוטב.

על ידי שאדם עוסק בתורה בשבת איגלאי מילתא שאף בכל ימות השבוע רוצה לעסוק בתורה

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (א, ה).

במדרש (שיר השירים רבה א, ה), "שחורה אני כל ימות השבוע ונאוה אני בשבת".

שכאשר יש לו פנאי כל שהוא הרי הוא מנצל לעסוק התורה, ואילו היה יכול היה עוסק בתורה בכל ימות השבוע.

וזהו "שחורה אני כל ימות השבוע" והיינו במה שאין לי פנאי לעסוק בתורה כל הצורך, אולם "נאוה אני בשבת", כי על ידי שבשבת קודש אני עוסק ביתר שאת בתורה ועבודת ד', בכך אני נאוה גם כלפי כל ימות השבוע, וכאמור.

(ח"א שלה, שצו)

יש לפרש דהנה אדם העמל בכל ימות השבוע על המחיה ועל הכלכלה ואינו פנוי לעסוק בתורה כל הצורך, יכול בצדק רב לטעון לזכותו שלא היה לו יכולת ללמוד הרבה, וכמו שחז"ל כבר תנמוה (קידושין כט, ב) "ריחיים בצווארו ויעסוק בתורה", בתמיה. אך הנה בזאת ייבחן, בהגיע יום שבת קודש שאז פנוי הוא מעסקיו, שאם אז ילך ויעסוק בתורה ועבודת ד', אכן אגלאי מילתא

על ידי שיעבוד מצרים הוכשרו ישראל לקבל את התורה

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (א, ה).

איתא במדרש (שמות רבה מט, ב), "שחורה אני במצרים ונאוה אני באמרי בסיני כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע".

וזהו שאומרת כנסת ישראל לקב"ה "שחורה אני במצרים", כלומר מה שהייתי שחורה במצרים בעבדות ובעיניו בחומר ובלבנים, היה הכל כדאי כדי שיתקיים בי "נאוה אני באמרי בסיני כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", כי על ידי זה הוכשרתי לקבל את התורה.

(ח"א שנה)

יש לפרש על פי הידוע דשעבוד מצרים היה כ"כור הברזל" ובו הוכשרו ישראל לקבל את התורה, וכבר אמרו חז"ל (ברכות ה, א) "שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתנן אלא על ידי יסורין, ואלו הן תורה וארץ

אף שבני ישראל נמשכו אחרי עבודה זרה במצרים זכו לדגאל בשכר שלא למדו מהם להתנהג בפריצות

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (א, ה).

איתא במדרש (שיר השירים רבה א, ה), שחורה אני במעשי ונאוה אני במעשה אבותי וכו', שחורה אני במצרים ונאוה אני במצרים.

להיות גדורים וצנועים, ורק משום זה היו יכולים להתייחס אחר אבותיהם וכדברי חז"ל.

וזהו שאומרת כנסת ישראל להקב"ה, "שחורה אני במעשי", שמחמת הצרות נמשכתי אחר עבודה זרה של מצרים רח"ל, אבל "נאוה אני במעשה אבותי", כלומר בענין הצניעות שלימדוני אבותי, בזה לא נמשכתי אחריהם.

(ח"ב ד)

אפשר לבאר כי הנה בקריעת ים סוף קיטרגו המלאכים על בני ישראל שהלא גם הם עבדו עבודה זרה במצרים (עיי' ילקוט שמעוני שמות רלד) "הללו עובדי ע"ז והללו וכו', אבל בזאת זכו בני ישראל, בכך שלא למדו מתועבת מצרים שהיו כידוע שטופי זימה (כדכתיב רש"י בראשית יב, יט), אלא שמרו על דרכי אבותם

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

בסוגיא דבני בתירא לגבי ערב פסח שחל בשבת

קרבתם עד הגיעם לעזרה, יכלו להביא בשבת את סכין השחיטה על גבי הכבש או העז, ולא נכשלו באיסור עבודה בקדשים.

ועפ"י יבוארו הפסוקים האמורים לגבי עקידת יצחק (בראשית כב, ז), ויאמר יצחק אל אברהם אביו וגו', הנה האש והעצים ואיה השה לעולה. ויאמר אברהם אלקים יראה לו השה לעולה בני. וצריך להבין, מדוע רק עכשיו שאל יצחק את שאלתו, הלוא כבר לפני היום השלישי ראה את האש והעצים ביד אברהם, ולא שאל כן.

ונראה ליישב, שמשעת יציאתם להר המוריה כבר הבין יצחק שהוא יהיה לעולה. אבל בשעה שנתן עליו אברהם את העצים ועשה בו מלאכה, כדכתיב וישם על יצחק בנו, שאל שפיר, ואיה השה לעולה? שהרי אסור לעבוד בקדשים, כדילפינן מדכתיב (דברים טו, יט) 'לא תעבוד בבכור שורך'. ולכן עכשיו סבר יצחק שלא הוא יהיה העולה, כיון שאברהם אביו נתן עליו את העצים.

ואברהם השיב לו, 'אלקים יראה לו השה לעולה בני'. פירש רש"י, "כלומר, יראה ויבחר לו השה, ואם אין שם, לעולה בני". רצה לומר, שיצחק עדיין לא הוקדש לעולה, עד שיגיעו להר המוריה, וכדרך שעשה הלל, וממילא נשיאת העצים לא נחשבת כעבודה בקדשים. וקל להבין, ופשוט הוא למבין.

תנו רבנן, הלכה זו נתעלמה מבני בתירא. פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת, שכחו ולא ידעו, אם פסח דוחה את השבת אם לאו. אמרו, כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו. אמרו להם, אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו, ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון, וידע אם פסח דוחה את השבת אם לאו. שלחו וקראו לו, אמרו לו, כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו. אמר להם וכו', נאמר 'מועד' בפסח (במדבר ט, ב), ונאמר 'מועד' בתמיד (שם כה, ב), מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת, אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת. ועוד, קל וחומר הוא, ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת, פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת. מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם, והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח וכו'. אמרו לו, רבי, שכח ולא הביא סכין מערב שבת מהו. אמר להן, הלכה זו שמעתי ושכחתי, אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן. למחר, מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו, מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו [פרש"י, ובענין זה הביאו סכיניהן]. ראה מעשה וזכר הלכה ואמר, כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון (פסחים טו).

ופריך הש"ס (שם ע"ב), והא קא עביד עבודה בקדשים. ומתרץ, כהלא. דתניא, אמרו עליו על הלל מימיו לא מעל אדם בעולתו, אלא מביאה חולין לעזרה ומקדישה, וסומך ידו עליה ושוחטה [פירש רש"י, שלא היה שהות בין הקדישה לשחיטה, שיבואו בה לידי מעילה], ע"כ. כלומר, שכיון שלא הקדישו את

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח אהרן צבי אופנהיים הי"ו ולחתנו הרה"ג מרדכי פולק הי"ו
לרגל אירוסיה הנכדה-הבת הכלה תחי' עב"ג החתן אהרן פרידנברגר נ"ו ב"ר שמואל זאב הי"ו
הרה"ח חיים שאול כהן הי"ו ולבנו הרה"ח ר' יוסף יהודה הי"ו ולחתנו הרה"ח אברהם דוב דאסקאל הי"ו
לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן נ"ו

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לעילוי נשמת

מרת מירש ב"ר אליעזר (פולק) ביקסנשפער ז"ל
נלב"ע כ"ב ניסן תשמ"א

הרה"ג יהודה דוד ב"ר ישראל פריינד ז"ל
נלב"ע כג ניסן תשה

הרה"ג יעקב שלום ב"ר ישראל פריינד ז"ל
נלב"ע כג ניסן תשסב

הרה"ח מרדכי אהרן ב"ר יהודה אריה פרקש ז"ל
נלב"ע י"ד ניסן תשל"ו

הרה"ח שלמה דב ב"ר מרדכי אהרן פרקש ז"ל
נלב"ע י"ד ניסן

הרה"ח יצחק ב"ר דב גאנץ ז"ל
נלב"ע י"ח ניסן תשל"א

ת נ צ ב ה

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הלולים בהקדמה)